

РОЛЬ ЕКОСИСТЕМНИХ ПОСЛУГ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

студент гр. Е-01 Романченко Я.В.

Загострення екологічних проблем створює умови, за яких суб'єкти господарювання, органи законодавчої та виконавчої влади, інші ланки суспільства змушені перейти до нових принципів взаємодії між учасниками економічних процесів з метою формування екологічно-гармонійних відносин, що відповідали б критеріям сталого соціально-економічного розвитку.

Послуги екосистем, що змінюються, чинять непряму дію на кошти для існування, дохід, місцеву міграцію, а інколи можуть навіть приводити до політичних конфліктів. Наслідку цього для економічної і фізичної безпеки, свободи, вибору і суспільних стосунків позначаються на благополуччі і здоров'ї, наявності медичних послуг і лікарських засобів і доступі до них. Екосистемні послуги – це функції екосистем, що забезпечують певні економічні вигоди людям, що споживають ці послуги, та ґрунтуються на забезпеченні природою різного роду регулюючих функцій. Людство отримує з навколишнього середовища незліченні блага у вигляді того, що можна умовно назвати "товарами" і "послугами", такі як їжа, деревина, чиста вода, енергія, захист від повеней і ерозії ґрунту. Добробут усіх груп людського населення в світі докорінно і безпосередньо залежить від екосистемних послуг. Не зважаючи на це ми маємо безліч екологічних проблем: різке падіння рівня багатьох благ; катастрофічне зниження біорізноманіття повсюди на земній кулі; повне зникнення лісів у 25 країнах; втрата більш ніж 90% власної лісової рослинності 29 країнами; винищення тропічних і субтропічних боліт із 1950-х рр.; порушені через рибальство 30 % коралових рифів; втрата до 80 % біоценозів через перетворення в аквакультурні угіддя деякими країнами [1]. Проблема забезпечення сталого розвитку безпосередньо пов'язана з цілим комплексом економічних і соціально-економічних характеристик. Це означає, що параметри, що характеризують сталий розвиток, повинні включати як соціальний, так і економічний вектор. Причому в кожному з них надзвичайно важливу роль відіграють екологічні фактори для підтримки фізіологічних функцій людини або формування особистісних якостей "соціо" (інформаційний контакт з цілісними природними системами).

Розглянемо такі методичні підходи до оцінки екосистемних послуг:

1) затратний підхід передбачає оцінку за величиною затрат на видобуток, освоєння, введення в господарський оборот і використання природних ресурсів. Однак цей підхід не стимулює раціональне природокористування, бо ресурс кращої якості і доступності за використання дістає нижчу оцінку, ніж гірший за якістю ресурс;

2) результативний підхід дає можливість здійснити економічну оцінку тих ресурсів, які дають дохід. Недолік в тому, що не всі ресурси при використанні дають дохід;

3) затратно-ресурсний ґрунтується на поєднанні витрат на освоєння ресурсів і доходу від їх використання;

4) рентний підхід вважається найбільш об'єктивним, бо кращі ресурси отримують вищу оцінку за однакових витрат;

5) відтворювальний – економічна оцінка при цьому є сукупністю затрат на відтворення ресурсів на певній території;

6) монопольно-відомчий підхід є різновидом затратного. Суть полягає в тому, що розміри платежів мають відповідати фінансовим витратам спеціалізованих установ, які займаються управлінням природними ресурсами. Найбільш поширений в господарській практиці рентний підхід до оцінки природних ресурсів. Рентний підхід лежить в основі офіційно прийнятої методики грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів [2].

Аналіз цінності екосистемних послуг можна також здійснювати за допомогою якісної, кількісної та монетарної оцінки. Якісна оцінка як правило фокусує увагу на таких показниках як соціальні вигоди рекреації, здоров'я людини, безпека життєдіяльності та ін. В результаті кількісної оцінки отримують інформацію про число відвернених загроз здоров'ю, обсяги якісного водопостачання та ін. Монетарна оцінка передбачає визначення розміру збитку від забруднення водних ресурсів, рівень прибутку від туристичної діяльності, фармацевтичної діяльності, в процесі якої були використані складники природного походження [3].

1. Мельник Л.Г. Досвід Європейського Союзу у формуванні інноваційної стратегії сталого розвитку / Л.Г. Мельник, І.Б. Дегтярьова / Маркетинг і менеджмент інновацій. – Суми : ТОВ «Університетська книга», 2012. – № 1. – С. 190-200.

2. Гофман К.Г. Экономическое обоснование мероприятий по совершенствованию природопользования / К.Г. Гофман // Оптимизация природопользования. – М. : Знание, 1984. – С. 47-55.

3. The Economics of Ecosystems and Biodiversity in National and International Policy Making. Edited by Patrick ten Brink. Earthscan, London and Washington. – 2011. – P. 132–160.

Наукові керівники: проф. **Мельник Л.Г.**, доц. **Дегтярьова І.Б.**

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 6-8 травня 2014 р.: у 2-х т. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, О.В. Люльова. - Суми : СумДУ, 2014. - Т.2. - С. 69-70.